

Nº 3

Julio - Septiembre 2005

KURIERO INTERNACIONA

Redaktero: Jean Martignon

Imprimita en Europa

REDAKTERO

Jean Martignon,
12, rue Maurice Utrillo, F-91600 Savigny sur Orge, Francia - France.
jeanmartignon@minitel.net e martignon.jean@wanadoo.fr

KURIERO INTERNACIONA

KURIERO INTERNACIONA publikigas ye singla trimestro e la yarala abono esas po 10 euri. Publikigita kun la afabla helpo da :

Editerio Krayono - Fernando Tejón
Los claveles, n°6, B. E-24400 Ponferrada, Hispania
krayono@yahoo.es

L'Ido respondas la advoko di mondo qua perdis sua centro, la koncio di lua spiritala konekteso, e l'etikala valoraji di personala diciplino e sociala responsiveso.

Karl Schlotterbeck

VORTO DAL REDAKTERO

Me pensas ke me devas explicar a mea samideani mea doktrino pri nia linguo. Ja me kreis la stabilista skolo por indikar ke me refuzas la nenecesa chanji e modifiki en nia Idolinguo. Me konsideras ke esas valida la formo di Ido qua establisesis en 1913, kande dekretesis periodo di stabileso por Ido. Me esforcas uzar la vorti dil klasika dicionarii imprimita itatempe o poka tempo pos la unesma mondo-milito. Me refuzas la modifiki qui facesis plu tarde sen irga neceseso o nur por similigar nia linguo a OCCIDENTAL/INTERLINGUE. Tale me preferas uzar

dubo vice dubito (qua esas Interlingue-vorto), ed anke me preferas uzar la dezinenco -as por la verbi ye la prezento ed ignorar la posibleso dicar o skribar : es, vice esas. Me opinionas ke la formon -es- povas uzar nur la maxim kompetenta ldisti, nam che li ica formo ne remarkesas (od apene). Ma por nur pasabla o novica ldisti ol divenas ledega e pezoza ed extreme deseleganta. Ol divenas indico di mala stilo. Do, esas plu saja skribar e dicar : esas.

Opozite, me ne refuzas la moderna vorti qui ne existis antee e qui plenigas lakuno, tale : tandem, amba, quoniam*. Me mem enduktis la vorti : utinam*, nihilominus* e kindo*. Kindo* esas vorto por neadulta persono, nam on disponas, oficale, la vorti infanto (til 7 yari) e puero (til la adoleco-tempo), ma nule komuna vorto por amba quale en la plu multa nacionala lingui. Me aceptas anke la nova vorti dil moderna vivo e tekniki : aviono, televiziono etp. Kande tala vorti ne existas en Ido, me regardas mea dicionario por la Franca linguo, e, segun la defino me uzas kurta perifrazo o kompozita vorto por remplasar la ne ja existanta Ido-vorto. Til nun, me havis nula problemo. Tandem, kande vorto esas tote internaciona, mem se ol ne aceptesis da nia linguala sekretario, e.g. : festivalo, qua esas en nula dicionario, ma komprenebla da preske omna homi parolanta Europana lingui, me adoptas ol sen steleto, quale la plu multa Idisti. Opozite me refuzas la modifiki quin uli volas enduktar pro personala kaprico e, quale me ja savigis, me duras uzar klasika vortaro.

Kande novaji enduktosis spontane e da multa homi, sen impozo extravaganta desupre, me ne sempre aprobas oli ma me ne kombatas oli nek kritikas la homi qui uzas li. Exemple la dezinenco -abas por la preterito, (qua anke remplasas neexistanta dezinenco en nia linguo por formo dil pasinto kun helpo-verbo). Me preferas la plu bela (segun mea inklineso), e simpla, -is, ma me intelektas ke esas logikozeso che -abas e ke ico reprezentas evoluciono qua, forsan, esas nek dezirinda nek posibla haltigar...

Tamen, esas altra punto quan, ye mea konoco, nulu, til nun aludis. Nome ol esas olta dil necesa digrami por interpretar soni qui existas en stranjera lingui e quin ni, okazionale, koaktesas uzar. Exemple, kelkafoye por nomi dil aparta lingui, me uzas la digramo -kh. La sono esas plu o min olta di la Hispana *jota* o di la Germana *-ach-laut*.

Me opinionas ke en kelka kazi, on devas uzar la litero -y- inter du konsonanti por reprodukar sono dil Franca -u-. E, fine por interpretar la Greka *gamma* e la Araba *ghayn*, on devas skribar -gh, nam ica sono similesas la Germana e la Franca -r-. Tale, me preferas skribar : Baghdad, quale la Anglosaxoni, relate la chefurbo di Irak, pro ke ica nomo pronuncesas : Ba-r-dad (ankorefoye kun -r Franca o Germana) e nule Bag-dad. Ma ofte me hezitas, precipue por la Greka vorti, nam en la moderna Greka la -y-, kande uzata kom vokalo, sempre pronuncesas -i, ed ica pronunco, asertite, ja existis dum la 2ma yarcento a.K. Anke me esforcas uzar la moderna Greka pronunco e transkripto por la Greka nomi e vorti (opozite ad olta dil westala universitati qui havas altra doktrino). Ma en la ortodoxa landi, qui ja forte influesis per la Greka kulturo, ed en kelka Skandinavian landi, on semblas havar la sama vidpunto kam me.

Yen, mea maniero skribar en nia kara linguo. Me insistas pri la fakto ke me esforcas redaktar mea artikli segun la maxim klasika vortaro e gramatiko ed esar tam klara e facile komprenebla kam ico esas posibla, mem por tradukar sat altanivela literaturala teksti. Me esperas ke me esas sucesoza, mem se me ne atingas la dezirinda perfekteso, e ke mea lekteri prizas mea stilo.

Sincere via. JM

KELKA VORTI PRI LA HINDUISMO

Pro ke la artiklo, qua sequos olta quan me nun redaktas, traktas pri deajo dil hinduismo, me skribas unesme kelka linei tateme en la skopo plu bone komprenigar da mea lekteri olua kulturala kunteksto.

La hinduismo fundamentizesas sur la kredo ye unika forco qua penetras omno, qua esas lo Lastega, lo Absoluta, lo Vera, la lumo e la energio universalas, Deo sen formo, nemanifestata. Por aparar a la homo, ica forco vestizas sennombra aspekti e prizentesas sub la grandanombra formi dil diversa Dei.

Segun lia formi e lia emblemi, ica deaji reprezentas diferanta aspekti di lo Deala, e singla homo povas selektar ta qua konvenas a lu maxim bone segun lua karaktero e lua sentiveso. Sarawasti, e.g., esas inkarnaco dil arti e di la spiritala konoco, Laksmi esas la richeso e la prospero, Ganesh esas la Deo dil sajeso e dil « Dharma » (kosmala lego) ma anke ta dil obstakli. En India, nulo povas entraprezesar sen advokir lu. Lore lu nomizesas Vinayaka, t.e. mastro dil obstakli.

Segun Swami Premananda : « La mirakli esas exempli dil kapablesi di la deala povo qui helpas la homi plu bone intelektar to quo esas ita extraordinara energio ».

GANESH E LA LAKTO-MIRAKLO

« Ho Deo Mea, venez manifestar tua prezenteso en ica statuo, plasizez tu en ol. Ica imajo divenez korpo por tu. » - segun Atharva Veda (Le « Veda » esas sakra teksti di India qui evas plu kam 3 000 yari).

Ye la 21ma di septembro 1995, semblas ke Ganesh (deajo kun elefanto-kapo, tre amata e populara en India) t.e. la deo dil obstakli e di la sajeso respondizas ica « Veda »-ala prego qua esas extreme anciena. La magazini, la laboreyi, la kontori klozasas en la skopo ke singlu povez irar por nutrar la Deajo. La turbi amaseskas an la pordi dil templi e milioni de lakta litri desaparadas ye la astonegata o joyoze admiranta okuli dil testi.

Mem en Francia on audis, che la radiofonala* staciono France-Culture, la informajo pri ta favoro-dio e pri to quon la informili nomizis « la lakto-miraklo ».

Omno komencis frue matine. Esas 5 kl., t.e. la tempo dil jornesko, e konseque, la oportuna instanto en India por veneracar la Deo dil komenci, nome Ganesh. La « puja » (rituaro) qua facesas singladie, honore a lu, konsistas ek ofrar a lu diversa kozi : lumo, flori, incenso, « vibhuti » (sakra cindro) ed anke lakto, qua esas pureso-simbolo.

Ma itadie, eventas nekustumalaji. Viro habitanta preurbo di New Delhi sonjis ke Ganesh tre deziras absorbar lakto. Konseque, il iras, quik de la auroro, a la maxim proxima templo ube skeptika sacerdoto permisas a lu ofrar kulieredo de lakto a la petra statuo. E lore, astonegante, desaparadas la lakto, « magiale konsumata dal Deo ». Ed ica fenomeno repetesas. Dum tempo de kelka hori, la informajo difuzesas rapidege e la templi di tota India vizitesas da kurioza ed entuziasmoza turbi. Singlu volas ofrar ulo, e por singlu la fakto esas la sama : senegarde ke Ganesh esez ek

petro, bronzo, arjento o ligno, la lakto, qua ofresas a lu per proximigar la kuliero de lua rostro, lua dentego o lua boko, desaparar kelka sekundi pose, kelkafoye kelka minuti pose. Ne importas ke la ofrajo donesez devocoze o pro nura kuriozeso, da fervoroza hinduisto, Mohamedano o mem ateisto, la rezulto sempre esas la sama : GANESH DRINKAS LA LAKTO.

La hinduisti ya savas ke Ganesh esas gurmanda Deo, nu itadie, lu pruvas a li ke lu vere meritas lua reputeso, nam lo esas mili de lakta litri qui desaparar ! En Mumbay (Bombay) o Delhi, la magazini fine indijas la precoza liquido. Singlu volas experimentar o verifikar da su ipsa ica nekredoblajo. La homi stacas en serii qui plulongeskas alonge la templi, e viri, mulieri, same kam pueri, vartas kun laktopoti enmanue, dum plura hori por povar travivar ica extraordinara okaziono.

Ni askoltez l'experienco di Jay Debashi, jurnalistino, tale quale el deskriptis ol por la kolmeni dil jurnalo NEW DELHI ORGANISER :

« Lo esas quaze benediko ! »
 elu dicas. Multa personi quale

Rilke Verma di la jurnalo TIMES opinionas ke ico esas vere miraklo. « Pro ke me esas religiema persono, me iris unesme a chambro e me lokizis kulieredo de lakto kontre la fotografuro di Ganesh. Me astonesis vidar ke, kelka sekundi pose, la kulieredo esis mi-vakua. Me verifikis ke la kadro dil fotografuro ne esas humida. Fakte, ol esas sika. Me ne povis kredar to quon me esas vidanta. Ico esas klare mesajo dal Dei dicante « Ni esas hike, yen la pruvo ». La fakto ke statuo manifestesez , ke ol aceptez la ofraji qui donacesas ad lu, ico eventas tempope en la hinduismo, ma ico esas rara fenomeno, mem tote eceptala, ed ol grantesas nur a tre devocoza homi. Olim existis Nambi Anbar Nambi, granda santulo vivinta dum la 10ma yarcento, il habitis la regiono Tamil Nadu e Ganesh manjis lua ofraji. E pose la granda mistikulo di Bengal, Ramakrishna Paramahansa, a qua Kali, t.e. la Deala Matro, manifestesis en la templo di Kalkutta.

Ma cadie, la miraklo esas amasala miraklo. Mili de personi concernesas ed ico eventas en diversa loki di nia planeto. Ganesh ne establisas diferi inter lua adepti, il benedikas omni e grantas lua favoro ad omni, sen dicerno de la raso, la kasto, la fortune o mem la religio. Ico esas fenomeno nulatempe eventinta antee e kelka personi interpretas ol kom l'anuncio di ciklo-fino e la veno di nova ero o kom signo di la arivo da granda ento sur la Tero.

Dicesas en India, ke kande Krishna naskis la bovini-mamo furnis tre abundanta lakto, ico esis raporto quan multi opinionis esar nur rakonto... til cadie ! La granda majoritato de la homi agnoskas la lakto-miraklo kom miraklo, t.e. extraordinara evento, neexplikebla per la naturo-legi e qua atribuesas a la prezenteso od a l'ago da deala povo. La plu multa hinduisti konvinkesas pri la reala existo di la dei e di Deo same kam pri lia interagado kun la homo. Jay Dubashi dicas « Se uladie la dei decensas e drinkas kelketa lakto de nia kulieredi, pro quo ico esus miraklo ? Ico esas tote naturala afero ! »

Kompreneble existas tamen kelka skeptika sciencisti qui probas negar la deala manifesto di ca evento. Li parolas pri kapilareso-fenomeno e pri kolektiva histerio.

La molekuli sur la rugoza surfaco petra o marmora povas krear kapilareso-fenomeno absorbanta la lakta guteti. Cetere oli ne esus reale absorbata dal statuo ma formacus dina strato de guteti ye la surfaco qua esus videbla se la statuo esus nigra. Opoze ad ita expliko on povas dicar : Forsan esas tala pro quo ne ? Ma lore adube iris ica omna lakto ? Ultere lo : qualamotive ica fenomeno nulatempe antee eventis, nek dum la dek yari qui sequis ica famoza dio 21ma di septembro '95 ?

La skeptikismo e la dubo sempre akompanas omna extraordinara fenomenon. Kande miraklo efektigesas la homo konfrontesas a lua limiti, il ne plus povas intelektar, il ne plus povas explikar, ulo plu granda kam lu superiras lu. Oportas lore saltar mentale aden lo Deala, altramaniere omno divenas misterioza e nekomprenebla.

« Facilesas kredar kande onu vidas. Serchar per onua tota anmo lore ne plus necesesas. Nur deskovras la extersensa vereso ta qua ipsa sua skeptikeson vinkas ».

(Yogananda)

Por nia Occidentala menti, la veneraco dil statui en la hinduismo esas kelkafoye desfacile aceptebla. Onu ne tre bone komprenas ita parto de la kulto qua konsistas ek nutrar la statui, purigar oli e varsar adsur lia kapi amaso de sakra pudro, vestizar oli edc... Lore se la statui produktas vivo-signi, movas e drinkas lakto, on vere ne plus savas to quon on devas opinionar ! Por studiar ita miraklo da Ganesh en lua maxim spiritala dimensiono, me proponas a vu probar komprenar to quo esas vere statuo en la hinduista kulto danke la expliki da Swami Premananda, sajulo di nia epoko vivanta en sud-India : « Kande la templo parkonstruktetas , ilu dicas, la deajo instalesas pos grandanombra festi- e rituaro-dii. Dum la precipua ceremonio onu demandas a Deo* venar por habitar la statuo.

La statuo lore konsideresas kom esante la provizora korpo di Deo quan ni veneracas dum rituaro nomita « puja ».

Oportas intelektar ke ni ne veneracas petro o statuo, ma ni sendas nia pregi a la Deajo quan ol reprezentas. »

« Ni komunikas kun la Deo per la mediacio di « puja » honore a la Deajo. Lore vibrado prezentesas en la templo ed ol esas quaze granda faro qua donas lumo e guidas la homaro. »

Deo* : Deo esas la Universala Forco, la Kosmala Inteligenteso, la Prima Energio, la Suprega Vereso...

Sur la interreto on povas serchar <milk miracle>

Artiko ekstraktita de la revuo STARGATE

LA CHINIANA IDIOMO DIVENAS SEMPRE PLU SUCEOZA LERNO-TEMO

Kom konsequo dil sempre kreskanta importo di Chinia, la mandarena* (oficala Chiniana linguo) esas divenanta tre segun-moda en Francia.

La Chiniana extreme progresas. 12 628 dicipuli cayare entraprezis la lernado di la mandarena* en la gimnazii kompare a 9 328 lernanti pasintayare, t.e. augmento de 35% de skolani. Dum periodo de kin yari ol transiris de la nonesma til la sisesma rango di la lingui docata en gimnazii, « *la Chiniana certe acesos, quik de la venonta yaro, la kinesma rango, avan la Rusa la Portugalana, la Araba e la Hebrea* », tale asertas Joël Bellassen, qua esas generala inspektisto pri la Chiniana linguo.

Duadek yari ante nun, ol lernesis da dicipuli pro lua atraktiveso kom exotikajo; nunadie li opinonas ke parolesas pri « *mikragrada Angla* », nome ol esas linguo qua parolesas dal maxim grandanombra uzanti en la mondo, ed ol plufaciligos lia obteno di laboro. Francia esas inter la maxim interesata ed aktiva landi tafelde nam ol esas la triesma naciono qua prizentas kandidati por subisar la HSK (t.e. la recenta certigo-exameno en la Chiniana, equivalanta la Angla exameno Toefel) pos Korea e Japonia.

« Skoli de ecelanteso »

Opozite a to quon on povas supozar, la progreso di ca idiomo ne ligesas ye la kresko dil Chiniane-parolanta lojantaro en Francia pro ke 90% de la dicipuli pri la Chiniana en la gimnazii esas denaska France-parolanti. Ico anke ne esas marjinala fenomeno qua koncernus nur la habitanti dil aristokratala urbo-quarteri. Ica docado mem ne existas che granda e famoza gimnazii tale Louis-Le-Grand e Henri-IV en Paris o la « lycée du Parc » en Lyon. Kompense, la Chiniana docesas en la lernejo François-Couperin en Fontainebleau, departmento Seine-et-Marne, en la gimnazii di Pontivy, departmento Morbihan, Charles-François-Lebrun en Coutances, departmento Manche, od en la hotelala skolo Sainte-Thérèse en La Guerche-de-Bretagne, departmento Ille-et-Vilaine.

« *La personala kunteksto dil dicipuli divenis min elitala* », savigas Isabelle Pillet qua refutas la « *asertita lerno-desfacilesa* » di la Chiniana quankam ica linguo « *impozas a la dicipuli laborar tre metodale* ». La docisti tamen remarkas ke la skoli ube docesas la Chiniana idiomo esas ofte « *ecelanteso-skoli* », irgequo esez la nivelo di la docerio. La demandi di la gimnazi-estri por entraprezor ica lernigo esas la rezulto di « *serioza pripensado* », opinonas Joël Bellassen. La skoli di BTS por komerco di Pontivy, exemple, organizis parteneresi kun regiono di Chinia adube li konstante sendas lia lernanti.

Tamen, multa lerno-demandi refuzesas pro indijo de docisti. En Francia, la administrerio por Edukado employas 190 docanti pri la Chiniana (la duimo de li esas provizora doceri). La nombro de grantita ofici iris en 2005 de 3 til 8 por la « Capes » (Franca diploma por docisti NDLT) e de 1 til 3 por la « agrégation » (Franca diploma por profesori NDLT). Neutila dicar ke sen la provizora doceri, la skoli povos nur desfacile kontentigar la demandi da la dicipuli.

Segun artiklo da MARIE-ESTELLE PECH publikigita en LE FIGARO

ON LEKTAS « MADE IN CHINA » SUR OMNA VESTI

Che la Parisala kolegio Louise-Michel rangizita kom ZEP (t.e. kom edukeyo por yuni qui havas desfacilaji lernar NDLT), triadeko de dicipuli selektis la Chiniana pro lua futura profesionala posiblesi.

Inklinita super lia kayeri, Guillaume, Ulysse, Kadija, Roxane, Hugo e la ceteri extensas la lango dum kopiari la ideogrami (1) qui skribesas sur la tabelo. Sube la docisto tradukas a « pinyin » t.e. a latina literi por plufaciligar la pronunco. Lu korektigas li alterne. « *Qua esas vua estiminda familio-nomo ? Prizentez vu ipsa* », la docistino questionas Chiniane. « *Me nomesas Hugo, me studias che Louise-Michel e me prizas la automobili* » respondas yunulo en la mandarena* Ica ok lernanti di Franca klaso triesma (t.e. yuni evanta 13-14 yari) che la kolegio Louise-Michel en la Parisala dekesma distrikto interkonsentas omna pri un aparta punto. Se li rezolvus lernar la Chiniana kom duesma studiata stranjera linguo, lo esas pro ke « *ol esas linguo qua acensas danke la developo dil komerco di Francia kun Chinia* ». Per parolar Chiniane ed Angle li opinionas ke li min minacesos subisar chomado. Kadija aprobas e remarkigas ke « *nunepoke, la texebli produkturi fabrikesas en Chinia. On lektas made in China sur omna vesti* ». Segun Hugo, « *la Chiniana atestas pri kulturo qua esas tote diferanta de la latinida kulturo, ol reprezentas altra civilizo, lua skribarto esas desfacila ma la lernado di ol havas tre ludala traiti* ». La genitori di ca dicipuli ne koakte instigis li selektar la Chiniana e mem, kelkafoye, esas kelkete desquieta.

La kaligrafado kom koshmaro

Alexandra, qua esas la unika Francino de Chiniana origino en ica grupo, intencas kompense « *ritrovar elua Aziala radiki* ». « *La pronunco di la Chiniana esas plu facila por elu danke lua genitori*, explikas la docisto Jia Vigot, *ma el havas la sama nivelo kam le altra koncerne la skribarto*. » Juste la kaligrafado esas la koshmaro di la lernanti. « *Oportas havar tre bona vidala memorado* », savigas ica docistino.

Icayare, triadeko de dicipuli di ca lernejo rangizita kom ZEP selektis lernar la Chiniana. Ed ica docado, qua nunadie furnisesas nur en kelka lernejo di la chefurbo di Francia, « *plualtigas la nivelo dil kolegio* », konstatas Ruth Elcabache, qua esas la adyunta direkterino di ol. Ica docado « *atraktas kelka tre inteligenta lernanti* », elu dicas, malgre la rangizo di ca kolegio kom edukeyo por yuni qui havas desfacilaji lernar, e qua kompreneble ne havas tre alta reputeso.

Ideogrami (1) : Literi di la tradicionala Chiniana skribarto e qui similesas simpligita desegnuri.

Segun artiklo da la sama redaktero kam por la supra artiklo en LE FIGARO

DEMONOZI E DEMONOZESO

La katolika Eklezio sempre interesesis pri la kazi di demonozi e demonozeso. Ico esas rara e desquietiganta fenomeno qua kelkafoye eventas anke che politikisti famoza. Sube me citas ekstrakturi de artiklo, publikigita interretale da katolika autoritatozi, inter cito-hoketi. Pose esos artiklo trovita che la Germana semanalna revuo DER SPIEGEL (LA SPEGULO) similateme.

« Ica kazo havas kom origino « pakto » signatita kun Satano (exemple, Marthe Robin, stigmatizita mistikino vivinta dum la komenco dil pasinta yarcento, havabis la viziono di Germana puero, « vendanta sua anmo a la Demono kambie dil extermino dil Juda popolo »). La demonozo lore recevas povi e aparta protekto tam longatempe kam ici laste dicita povas esar utila a lu. « Tale, on raportas ke lor atento kontre Hitler, la Führer (Guidisto) frapesabis tante violenteze per la flagresko ke lua korpo jacis inerta sur la sulo : sango ekiris lua oreli, il ne plus respiris... talgrade ke la facero dil atento retrovenabis sen desquieteso aden lua hemo, nam il esis certa ke la tirano mortabis. Ma ye la sequanta dio, misterioze, « por ne dicar diablatre » Hitler « riviveskis » e lu empaligis vivanta la rebela generalo avan la okuli di lua propra filii. »

Yen la sequo qua havas kom fonto artiklo ekstraktita de... Germana jurnalno :

SALUTO DE LA TRANSA MONDO

Preske triadek yari ante nun yunino mortis en Bavaria pos demono-ekpulso. Kelka sektani veneracas elu ankore til cadie. Nun du filmi okupesas pri ca legendala kazo. Me ne koakte aprobas la opiniono pri la katoliki expresata en la suba artiklo.

Omno esas tre kalma che la tombeyo en Klingenberg am Main, kelka vizitanti ordinas, sub la suno dil posdimezo, tombi por la vintro. Ma la pavoro esas en la vicinajo, nome opoze a la sakra tereno an la bordo di klara flava habiteyo, brilas granda imajo di Iesus, - makulizita per sango e maxim kruele vundita.

Regardar dop la muri dil edificio darfas nur iniciiti, t.e. severa katoliki qui kredas la realeso dil apari dal Santa Virgino e di la voci venanta de la transa mondo. La koncernata konstrukturo celas privata kapelo qua erektesis por honorizar Anneliese Michel mortinta en tragediatra cirkonstanci. La yunino - tale kredas lua admiranti - esis demonoza, ma entraprezabis kombato kontre la Diablo e tandem recevabis mesajo da Iesus Kristo personale kurtatempe ante elua morto en 1976. Damzelo Michel mortis pos exorciso.

Til nun ica dramato, semblante Mezepokal, impresas homi di la tota mondo profunde. Libri cateme redaktesis e la veneraceri di damzelo Michel pilgrimas amasale a la konjektata loko di la kombato inter Deo e Satano.

**Viktimo di exorciso
Damzelo Michel**

Dum la venonta semani la pia kulto devus plufortigesar. Nome la mortiginta exorciso uzesas kom modelo por du filmi samatempe, qui balde esos spektebla en la cinemi : quik de ca semano videblesas la pavoriganta « La exorciso di Emily Rose » de Hollywood e, dum la venonta monato marto, sequos la sentema familiodramato « Requiem » produktita dal Germana filmifisto Hans-Christian Schmid (preirinta filmi famoza « Crazy » e « Lumi »).

To quo eventis olim povas bone uzesar por amba cenari : ye la komenco dil yari 1970 on povis audar stranja rumori pri la morbo di Anneliese. La studentino ne plus povis regardar imaji di santi, el destruktis quik ikoni di Iesus. El ne povis genuflexar en la kirko ed havis panika pavoro ye santa aquo. Pia membri di elua familio interpretis ico kom signo ke Lucifero kaptabis kom sua posedajo elua yuna anmo.

La diagnozi da plura mediki qui konstatis ke la yunino sufris pro forta psikoso povis nulon chanjar carelate. En 1975 la tre ferme kredanta genitori di ca yuna muliero, qua sufris pro epilepsiala ataki, esis evidente definitive persuadita ke lia filiino esas demonoza.

Exorciso-ceno di la filmo "Emily Rose"

La yunino, tale raportis olim lua familio, frapabis su ye la vizajo til ke ol esis plena de interna vunduri ed el frapabis sua kapo kontre la muro til ke lua denti spliteskis.

Fine, testi asertas, ke Anneliese dumnokte solide ligesis pro ke lua krii esis netolerebla.

La episkopo di Wuerzburg komis du Ekleziani por facar exorciso. La ekpulso dil diabli esis fotografita, sen emoco la sacerdoti traktis ica muliero per kantiki, questionadi, pregi e krucifixi. On audis, asertite, la

demoni klamar per profunda voci, e plura diabli, pos dramatala lukto, mustis ekirar la korpo di ca tormentitino. Tamen, ye la fino, li esis tro grandanombra.

Dum ita periodo la mediki ne plus havis okaziono vidar Anneliese. Pos kombato de plura monati, pro hungro e dursto mortis la yunino.

Lua genitori kondamnesis ye karcero-puniso kun ajorno pro refuzo helpar persono minacata per morto, ma mem ico ne igis racionoza religiala fanatiki. La « Freundeskreis Anneliese Michel » (amikaro di Anneliese Michel) impulsita da lua patro obtenis du yari pos elua enterigo la ekterigo di lua kadavro. On volis prubar a nekredanti ke elua kadavro ne esis putrinta, ipse-kompreneble ico ne sucesis.

Plurafoye dum yaro autobusi haltas avan la privata kapelo ed adportas pilgrimanti venanta de tota Europa. Li opinionas tote serioze, ke la Diablo olim instalas su en ica idiliatra regiono. La viziteri facas devocaji en la pregeyo; kande la suno brilas tra la fenestro e vidigas klara strii sur fotografuro di la tormentitino, lore kelka de li kredas ke ico esas saluto de la transa mondo.

La Usana horror-filmo « La exorciso di Emily Rose », qua ja nur en Usa produktis cirkum 75 million dolari e tale divenis un de la maxim sucesoza spektakli dil pasinta

monati, permutigas la eventojn de la jaro 1976 de Ameriko de nun. Ŝi rakontas la raportojn laŭ tre kompleksa maniero per scenoj kun multaj tempoj de reveno.

En la sceno, la aŭtoro kaj filmisto de « Emily Rose », Scott Derrickson, lasas tamen kompletan liberecon al la Démono. La Malignulo, tamen komprenigas la filmo, povas irgokande manifestiĝi inter ni. Juste ita tezo luras tute aparte la kinemovizitantojn en Usono.

La heroino de la spektaklo, plejta de Jennifer Carpenter, estas studentino, kiu per unu punkto kredas sentar la prezenton de nekonekta popolo, el kiu ŝi eluas guturon de opresoj; de la medikoj kaj sacerdotoj luktas por ŝi. Tamen la Usono-filmo ne decidas pri la simptomoj de grava psikozo aŭ de demonio.

La filmisto Hans-Christian Schmid opozite per « Requiem » kreis tute diferencajn de la sangoza kaj angora sukcesa kinemala verko. La raportoj de la Basa Frankonio (Unterfranken en la Germanio), t.e. de la diablita cirklo konsistanta ekde la kredado, influoza vicino kaj obediemo al la Eklezio, okupas ŝin Schmid de multaj jaroj. Ĝi familio-dramato ja negocias kom Germanio-kontributojn por la futura Berlinaj filmo-festivaloj.

Ŝi Schmid asertas, ke tre stimulas la fakto raportar pri la plej terura familia situo, pri la angoro kaj la nesukcesa deklaro de tri malsanaj juninoj de la tuteco de iliaj gepatroj.

Ma oni vere dubas en la vit-kultiva urbo an la rivero Main ĉu la pilgrimoj de Klingenberg povas instigi al reflektado per tala klarigo. Tro seduktiva por multaj katolikoj estas la ideo ke la Malignulo estas singlaj eblaj viktimoj kaj ke ili povas nur haltiĝi per konstanta preĝo. Ĝi estas trankviliga kaj ririganta vidado por ili ĉu ili perceptas blankajn lignajn krucojn sur la tombo de Anneliese kaj la entuziasmo de adeptoj luras per la enskribado : « lo realigas » (aludo al la dikaĵo de Kristo post lia morto).

Tradukto de artikolo el la Germana semajna gazeto DER SPIEGEL (LA SPEGULO) kaj redaktita de Lars-Olav Beier kaj Conny Neumann La Germane-parolantoj povas trovi interesajn temojn per serĉado de «anneliese michel».

Ŝi estas pia katoliko kaj impediĝas de la partopreno de pilgrimo al Klingenberg en la Main. Tamen ŝi havas okazon por viziti la regionon de Germanio kaj iri al la minora kapelo en tre fervora kaj amikala atmosfero.

LA KONQUESTERA REĜO DE SUMER

En la preirinta numero de KURIERO INTERNACIONA, mi tradukis artikolon pri SUMER, BERSILO DE LA HOMARO, nun mi tradukas kurta artikolon pri la historio de Mesopotamio, t.e. la lando de la floroj de la Sumerala civilizo.

La unua Kaldeana imperio ekzistis dum du jarcentoj, t.e. de 4000 a.K. ĝis 1350 a.K., de la kupro-epoko ĝis la meza epoko de la bronzo. La unua Sumerano (ĉu de la venas? La tabuloj ne savigas la...) instalas sin inter Bagdado kaj la Persia Golfo.

Parolas min pri imperio kiam pri amaso de mikraj sendependaj reĝoj, de kiuj la ĉefoj intermilitas.

Lore ula civito vinkas, lore altra civito dominacas la regiono. Inter ita civiti trovesas Uruk, rezideyo di Gilgamesh, od Ur, patrio di Abraham... Singla civito posedas « terasi » qui esas plu alta kam la altra edifici, nome oli esas la « ziggurat »-i, t.e. templi konstruktita ye la formo di turmi kun eskaleri, qui esas unionili inter cielo e tero ed ube la sacerdoti dedikas su, dumnokte, ad astrologiala scienci mixanta astronomio e magio; li havas tre preciza savo pri la zodiako. La plu multa chefi esas « patesi » t.e. sacerdoti reji, guvernanti qui konstruktigas templi.

Kom konkurencanto di Ur, Lagash (Tello) esas prosperoza civito, qua kontenas brutar-edukisti, peskisti, komercisti e mestieristi; ye 2500 a.K., cirkume, invaderi kaptas ol.

Siejo di citadelo segun Asiriana basa-reliefo

Tabeleti naracas la invado, e la requisito - dal enemiki - dil bateli, dil brutaro ed anke la taxuri impostata a la civitani di Lagash : 5 « shekel »-i por la tondado di mutonino di qua la lano esas blanka, 6 « shekel »-i por obtenar divorco... Anke la morto esas tarifizata, e la sacerdoti taxas tre chere la parenti dil mortinti.

Princo Urukagina

kaptas la povo; il supresas la ofici dil funcionera sacerdoti di qui la prevariki ruinas la habitantaro. Ma il regnas nur dum dek yari. Il desposedigesas da lua vicino la rejo Sumerana Lugalzaggisi, qua kaptas la agrokultivala domeni, ocidigas parto de la lojantaro, spolias la templi e fondas, en Uruk, nova rejio...

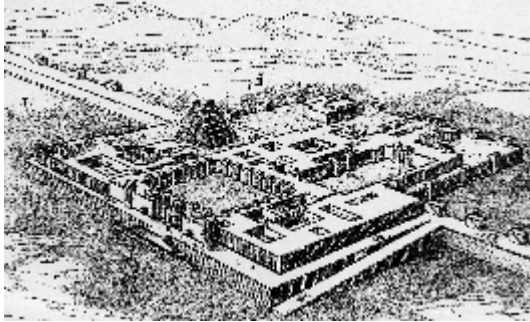
Inter ita aventurema reji, Sargon la Anciena (ye cirkum 2350 a.K.), qua esis Semido veninta de Arabia konstruktigas en Akkad, lua chefurbo, templo olqua permanos dum plu kam 3000 yari. Ilu fondas dinastio duronta dum du yarcenti. Segun legendo, il esas filiulo di sacerdotino qua, pro ke el ne egardis sua vovo pri virgineso, mustas abandonar il en oziera korbo indutata per argilo. El lasas ol flotacar sur la fluvio Eufrate, ante retrovenar ad elua santuario. Gardenisto dil rejo di Kish aceptas lu en sua hemo; plu tarde Sargon divenas la varsisto dil rejo til la dio kande, fatigita gustar de la vino di lua monarko, il rezolvas remplaseskar ilu e kaptas la trono.

Pose, il konquestas Lagash, di qua la rejon, nomita Lugalzaggisi, il expozigas en kajo opoze a templo, e fine il parkonquestas la tota lando Sumerala. Arivinta til la Persiala golfo, il lavas sua armi en la maraquo, ante irar ad Anatolia quan il posedeskas, tale kreante la unesma konocata imperio di la historio. Ica teokrato kompozigas verki pri magio ed auguri en Sumerana-Akkadana linguo.

Tro pecigita, Kaldea kondamnesas divenor la kaptajo di stranjera konquesteri, ed ol fine dominacesas dal Asiriani, por formacar, unionita a lia posedaji, la rejio Assur.

BELUS-TEMPLO O BABEL-TURMO ?

La piramidala Belus (o Bal)-templo, qua esis la maxim granda fiereso-motivo dil urbo Babilono, esis probable en la realeso la Babel-turmo aludata en la Biblio. La Genezo raportas ke por konstruktar la turmo, on uzis briki vice petri e bitumo vice cemento.

Rikonstituco di palaco di rejo Sargon en Khorsabad ye la VIIIma yarcento a. K.

kelkafoye - segun Herodotos - la deo venis kushar su apud el ! Semblas ke la dicita Greka historiisto aludas la ceremonii di la Nova Yaro, dum qui venis la rejo, aden la kapelo, honorizar la deo per unionar su a la maxim altaraŝa sacerdotino. Ciencozi kalkulis ke ita kapelo probable stacis ye alteso de 204 metri, e tale uzesis kom observatorio dal astrologiista sacerdoti.

Altra kapelo, pede di ca grandega piramido ye ok gradi, ube videblesis ora statuo di sidanta Belus same kam tablo e trono qui ipsa esis anke ek oro, uzesis por la animal-sakrifiki.

Herodotos, raportanta la konfidenci da Kaldeana sacerdoti, opinionas ke singlayare 25 tuni de incenso kombustesis por honorizar Belus ja nur en ita kapelo.

La tombo di Belus esis en la templo; ol apertigesis dal Persa rejo Xerxes, qua kaptis statuo ek pura oro ye alteso de 5,5 metri ! La Belus-templo, qua plurafoye spoliesis e plurafoye rikonstruktosis, esis ruinajo kande Alexandros (2) eniris Babilono : dum du monati, il laborigis 10 000 viri por restaurar ol; li nur sucesis desinkombrar la tereno ye la eskombri qui amasigosis cirkum la edifico...

Herodotos (1) : Greko qua esas la unesma konocata historiisto. Il vivis dum la Vma yarcento a.K.

Alexandros (2): Rejo di Macedonia (356-323a.K.), il konquestis tota Grekia, Egiptia, Proxima-Oriento, Persia e parto de India.

Texti ekstraktita de la revuo « ACTUALITE DE L'HISTOIRE MYSTERIEUSE » (AKTUALESO DIL HISTORIO MISTERIOZA)

Segun la Greka autori, la templo stacis meze di quadrata klozeyo havante 1500 metri ye perimetro.

On penetris en ol tra bronza pordegi qui ankore permanis lor la vivo-tempo di Herodotos (1). La templo havis ok superpozita etaji. Spiralatra eskalero duktis a la etaji ube esis chambri kontenanta la statui dil deaji.

Sur la platformo di la lasta etajo stacis kapelo kontenanta ora tablo e splendida lito en qua muliero venis dormar, por ofrar su a la deo Belus. E

Bronza leono en la palaco di Khorsabad

LA ILIADO DA HOMEROS

Rezumo di lo preirinta : *La sakrifisto Krisès grave ofensesis da rejo Agamemnôn ed il obtenas venjo dal deulo Apollôn per epidemio qua mortigas la Akhaiani. Danke la divinisto Kalkhas, la Akhaiani saveskas ke li punisesas pro la kulpo da rejo Agamemnôn.*

Tale parolinte, lu sideskis. E la Atreida (1) heroulo Agamemnôn, qua imperas til fora loki, staceskis, e lua anno frapesis doloroze; e nigra iraco plenigis lua pectoro, e lua okuli similesis flagranta fairi. Furioza kontre Kalkhas, lu parolis tale :

- Ho desfortuniganta divinisto, nulatempe tu dicis ulo agreabla a me. Nur plezas a tu predicar malaji. Nulatempe tu parolis nek agis bone; e yen nun meze dil Danaani, en la « agora » tu profetesas ke la Arkisto Apollôn opresas ni per malaji pro ke me ne volis recevar la splendida preco dil virgino Khryseis, nam me preferas retenar el en mea fora domo. Fakte, me preferas elu kam Klytaimnestrè, elquan me spozigis kom virga yunino. Elu esas infra ad el nek per la korpo, nek per la staturu, nek per la inteligenteso, nek per la kapableso laborar. Ma tandem me retrodonos elu, nam me preferas la salveso dil populi kam lia destrukto. Do, preparez rapide preco-indiko a me, por ke me ne esez la unika Argiano qua spoliesas. Ico ne decus, nam quale vi konstatas mea raptajo-parto forprenesas de me.

E la deala Akhillevs, di qua la pedi kuras rapide, respondis a lu :

- Ho tre superba Atreido, tu qua esas la maxim avara de la homi, quale la grandanma Akhaiani povus indikar altra preco a tu ? Ka ni posedas spoliuri quin ni povas komunigar ? Olti quin ni raptis de la devastita urbi disdonesis, e ne decas ke la homi olin itere partigez. Ma tu, tu livrez ica yunino a lua Deo, e ni, Akhaiani, ni retrodonos a tu la trioplo e la quaroplo di lua valoro, se Zevs ultempe grantos a ni destruktar Troiè (2), qua havas forta muri.

E rejo Agamemnôn, dum responder a lu, parolis tale :

- Ne kredez ke tu povos trompar me, malgre tua eceptala kurajo, ho Akhillevs, tu qua esas simila a deajo, nam tu ne luros me, neanke tu persuados me. Ka tu volas , dum ke tu konservas tua parto, ke me sidez en mea indijo, per emancipar ica yunino ? Se la grandanma Akhaiani kontentigos mea kordio per samvalora preco, to esez. Se ne, me raptos tua posedajo, od olta di Aias, od olta di Odissevs; e me forportos ol, ed ilta vers qua me iros taskope indignos pri lo. Ma ni pensos ad ico plu tarde. Do, ni lansez nigra navo a la deala maro, ol esos provizita per remili, kargita per hekatombo, e ni enirigez ol da Khryseis, di qua la vangis esas bela, sub la guidado da chefo, ne importas kad lu esez Aias, Idoménevs, o la deala Odissevs, o

tu ipsa, ho Pèlèido, tu qua esas la maxim pavoriganta de omna viri, en la skopo kalmigar la Arkisto Apollôn danke la facita sakrifiki.

Ed Akhillevs, di qua la pedi kuras rapide, dum regardar ilu per furioza okuli, tale parolis :

- Ha ! homo senpudora, avidulo ! Quale nur un de la Akhaiani hastus obediar tu, sive oportez embuskar, sive on devez kombatar kurajoze kontre la viri ? Me ne venis por mea propra afero atakar la Troiani, qui esas per lanci armizita, nam li nulatempe domajis me. Nulatempe li raptis mea bovi nek mea kavali, nulatempe, en fruktoza Fthiè, li devastis mea rekoltaji : nam grandanombra monti ombrizita e la sonanta maro separas ni. Ma tun ni sequis por plezar a tu, ho senshamo ! por venjar Ménélaos e tu, ho hund-okulo ! E tu nule egardas nek memoras ico, e men tu minacas prenar de me la rekompenco por qua me tante laboris e quan donis a me la filii dil Akhaiani ! Certe, me nulatempe recevas parto egala a la tua kande onu spoliias dense habitata urbo Troiana; e tamen mea manui suportas la maxim pezoza kargajo di la impetuoza milito. E, kande venas la tempo di la divido, la maxim bona parto atribuesas a tu; e, pose, dum flexar pro la fatigeso produktita dal kombato, me retrovenas a mea navi kontentigante me per negranda rekompenco. Cadie, me departas a Fthiè, nam esas preferinda rivenar a mea domo sur mea spornizita navi. E me ne pensas, ke pos insultegir me, tu rekolios hike spoliuri e richaji.

E la Rejo di la homi, Agamemnôn, respondis a lu :

- Fugez, se tua deziro inklinigas tu ad ico. Me ne demandas a tu restar por defensar mea afero. Mil altri esos kun me, precipue la tre saja Zevs. Tu esas, inter la reji nutrata da la Kronido (3), ta qua esas maxim odiata da me. Tu prizas nur la deskonkordo, la milito e la kombato. Se tu esas brava, lo esas probable pro ke la Dei volis ico. Retroirez a tua domo kun tua navi e tua kompanuli; komandez la Myrmidoni (4) : pro ke Foibos Apollôn prenas de me Khrysèis, me retrosendos el sur un de mea navi kun mea kompanuli, e me ipsa me iros ad-sub tua tendo e me forportos de ol Brisèis qua havas bela vangii, elquan tu recevis kom tua parto, en la skopo ke tu intelektiez ke me esas plu potenta kam tu, e ke nulu audacez dicar a me, facio kontre facio, ke lu egalesas me.

Tale lu parolis, e la Pèléiôn divenis angoroza, e lua kordio, en lua maskula pektoro, deliberis kad, per prenar l'akuta espado havata sur sua kruro, il dispersos la turbo ed ocidos l'Atréido, o kad lu kalmigos sua iraco e represos lua furio.

.....
Atreida, Atréido (1) : Membro di la rejala familio dil Atreidi. Ica familio esis feroca, lua membri interocidis disimuleme e lu havis la reputeso maledikesar da la Dei.

Troiè (2) : Dialektala formo di Troia.

Kronido (3) : Filiulo di Kronos (Saturno) konseque ita nomo indikas Zevs, la rejo dil Dei.

Myrmidoni (4) : Populo di qua Akhillevs esas la rejo.

(Duro sequos)

FENOMENO DI NIA TEMPO : LA GOTIKISMO

Introdukto : *La gotikismo esas marjinala poke konocata fenomeno di nia tempo. Ol esas ulaspeca romantikismo moderna, t.e. reakto kontre la existanta ordino sociala, intelektala, spiritala, artala etp. Ol havas multa komuna traiti kun la romantikismo di la 19ma yarcento, nome simila inkliro por lo morbala, la morto, la tombeyi e la vampiri. Ma ne nur. La gotikismo esas alternativa vivo-maniero por parto de la yunaro qua refuzas la mondo quan la preirinta generacioni impozas a lu. Ita yunaro ne kombatas enstrade, ma lu kreis altra universo mentala, altra manieri vivar e konceptar la vivo... Sube kelka personi skribas pri la gotikismo.*

« Segun me, la gotikismo signifikas ke on joyas pro simpla kozi qui esas vivo-valoraji obliviita da la moderna homo. Ico signifikas extazeskar pri mikraji, t.e. la naturala beleso di la naturo : infanto qua ludas; tigo qua chasas, foresto de majestoza arbori; levo da la suno qua extensas sua radii sempre plu alte en la firmamento; celebrar la morto qua envelopas ni omna uladie, por prizar mem plu multe la vivo; homi qui ne interkonocas e qui tamen dicas reciproke bona jorno !... La gotikismo grande egardas ica omna kozi, nam oli obliviesas, ed ol esas anke la fakto sentar la mondo qua vibradas, qua klamas, ma ke la homi ne volas audar. »

« La gotikismo ne esas konkreta, singlu perceptas ol luamaniere ».

« La gotika estetiko ne esas tam mizerosa e tristiganta kam la plu multa homi opinionas. La gotika stilo esas tote kontrea di ico. Ol adoptas kozi qui semblas mizerosa e tristiganta e deskovras beleso en oli. Lo morbala e lo tragediala povas perceptesar kom romantika e mem sensuala por ti qui havas sat multa kurajo por regardar nemediate to quon li timas admaxime. Li embracas la dekado dil moderna mondo. La ruini di urbo, qua olim grande impresis pro lua importo, esas fonto di nova forteso por la gotika spirito. La gotika idealo facinesas per lo skeletalala ed omno qua obskuresas. Nome, la obskureso esas plu kam lumo-indijo, ol esas energio, posturo. Opozite a la cetera socio, ti qui selektas la gotika vivo-stilo ne timas la obskura latero di la kozi, neanke li asertas ke ol ne existas. Omnakaze la gotikisti ne negas la sedukto dil obskureso por li. La gotika posturo esas la agnosko e la accepto dil obskureso.

La gotikismo ne esas la sumo di omna defekti di la homo. Depos longa tempo la verki dal granda artisti orientizesas vers la tragediala latero dil vivo : Racine, Anouilh, Villon, Raimbaud, Lamartine, Baudelaire, Schopenhauer, Camus, Nabokov, Maupassant, Chateaubriand edc... la listo esas ankore longa . To quo povas similesar presorgo dil morto esas cerebro di la vivo. Ne parolesas pri suocido o mortigo, ma koncieskar ke prizar la morto posibligas amar la vivo.

La stilo, la inteligenteso, la delikateso e la eleganteso impregnas la gotika mondo. La kreiveso esas precipuajo por la gotika ideali, nam en ica beleso-serchado la gotika sentemeso refuzas la enoyo. Mediace dil arto, di la modo, di la literaturo, la gotikismo sempre sucesas esar interesiva. »

« Ne fidez la vivo qua semblas esar bela e rozea, nam la rozi havas dorni. »

La radiki di la Gotikismo

La gotikismo ja existis longatempe ante ke ol esus tale nomizita. Ita kulturo prosperis e mortis por tandem rinaskar ye diferanta epoki, en plura diferanta loki.

En est-Europa ed en nord-Amerika, la gotika kulturo, riaparas per literaturala movado qua opozesas a la klasikismo. La adepti dil gotikismo esis tote nigre vestizita e dicis pri su ke li esas « la nova gotiki romantika ». Plu tarde ye la fino dil yari 1970 e komence dil yari 1980, la gotikismo rikreesis da personi qui volis frenagar la « punk »-movado per asociar lia idearo kun olta dil «romantika gotiki ».

Lore la gotiki esis grupi de yuni rebela kontre la sociala ordino. De 1987, ica kulturo esis preske mortinta pro lua poka suceso. E, subite, nova generaciono de deskontentigita yuni videbleskis. Li, suafoye, adoptis la gotika kulturo e plurichigis ol per multa nova faceti.

OBSKURA POEMI (gotika)

Kad Deo o Demono ? De Kylliox

Kreuro di lo mala,
Qua marchas sur la Tero,
Filiulo celita di Baal,
Marchanta sur la Maro,

Ulu veneracas tua deeso
Per sennombra vicii efektigar,
E tu difuzas en la aero,
Ita vivo por tante destruktar,

Dum eterneso restis tu en la ombro,
Celante tu avan nia okularo,
Cadie venis la tempo
Savigar ke nomo tua esas Deo...

En tu di Selene

en mea okuli tu esis lumeto pala
esis tu por me a deo simila
Apta ludar per la vorti bela

tu savigis da me ke li esas falsa.
Esis tu mea Amoro unesma

e me pensis ke ico esos por tempo eterna.
Dicis tu ke men tu amoras

E tun erore me kredabas.
Ruptis tu mea kordio,

la vivo por me ne plus havas saporo.
Me esas en kompleta damneso,

por me ne plus esas salveso,
Pro quo la eterneso,

pro quo l'amoro ?
Tun me amoras ed en mea kordio tu
restas,
per tu cadie me mortas.

Per tu me vivabas,
pro tua kulpo me ne plus esas.

.....

Por ti qui savas la Franca, me konsilas konsultar la ret-pagino :

< <http://gothikforever.site.voila.fr/page1.html> >

Tale on havas anke la posibleso audar gotika muziko. Por la altra lingui, onu serchez che « google » la vorti kun la radiko gotic- o gotik o gothik. Devus esar facila trovar ulo pri la gotika stilo, muziko ed arto.

LA BONA E LA MALA LATERI DI LA VIVO EN FRANCIA

segun James Chandler (1)

Pro ke me vivas en Francia ja de 17 yari, me opinionas ke me kelke konocas ica lando ed olua populo. Me povas tolerar la aroganteso di kelka lokani, la tro-evaluata ma chipa restorerii, la fakto ke la Franci esas generale multe plu rasista kam la Britaniani (2) - ma quon ni povas expektar pri lando qua esis guvernata da ulu quale Charles De Gaulle dum 20 absurda yari ? (3).

La Franca « football »-isti esas habila, e nule tro pagata quale lia Britaniana kolegi. (Ico esas la motivo pro quo la maxim bona de li pleas en la English League). Generale ita lando havas multe plu sana perspektivo koncerne omnaspeca sporti kam nia, ma forsan Britania komencas agar plu multe tafelde. Me indijas kelka kozi existanta en Britania. Exemple, til ante nelonga tempo esis preske neposibla trovar granda vendeyo (quan ni nomizas *supermarket* en la Angla) kun decanta, o mem tote simple trovebla, latrini, ma la kozi pluboneskas carelate. Me anke indijas la gaya oldi quan on renkontras ofte proxim la kaso dil granda vendeyi en Anglia. En Francia la homi esas freque plu yuna ma li ne havas kordialeso se on komparas li a la ridetanta olda dami trovebla en Britania.

En ica kontinentala lando, me prizas la fakto, ke en la plu multa granda urbi me povas ekirar klubo o drinkeyo ye la frua matinala kloki e ne trovar, quale en Anglia, grupo de ebria idioti deziroza bategar ulu nur pro ke lu havas la desfortuno esar sur la sama choseo kam li. Me juas la fakto ke onu ne povas plendar pro nesuficanta nombro de policani enstrade ye ca tempo dil matino pro la simpla motivo ke onu tote ne bezonas li.

Me esas felica habitar la ruo ube la lokala imposti esas multe, multe plu chipa kam en Britania. L'aquo-taxuro esas anke tre racionala, e ni ne mustas pagar neprevidataji por la kloakajo pro ke ni havas sistemo di *fosse septic*.

Generale, la vera habila komercisti qui venas de Unionita Rejio esas multe plu adaptebla e fidinda kam lia Franca kolegi. Kompreneble esas anke, inter li, idioti qui asertas ke li esas domo-konstruktisti, e mem qui alegas ke li registragesas dal Franca autoritatozi kun autentika *Siret*-nombro.

Kerlo venanta de London, pri qua me savis ke il jeras entraprezeyo por nutriviprovizado venis adhike por habitar calande e pos spensir lua tota pekunio, il promociis su ipsa kom domo-konstruktero per obtenar ke lua bofratulo donez a lu letro asertante ke ica viro antee esabis employata kom gipso-laboristo en Anglia. Pos periodo de tri o quar yari, il departis subite poslasante tranajo de deskontenta ekmigranta samlandani qui pagabis per bona pekunio po tre mala mestiereso.

La etikala konkluzo di co esas ke mem *Siret*-nombro ne garantias bona o mem meznombra mestiereso.

Me ne esas implikata en la Franca impostala sistemo pro ke me havas anke domo en Britania. Ma judikante pri la experienci di mea Franca ed Angla amiki, me opinionas ke esas tre desfacila jerar irga komerceyo o mestiereso en Francia e ganar sat multa pekunio por havar vera profito. La plu multa posedanti Franca di entraprezeyo expektas la sokurso da ula quanto de *nigra* (nelegala) laboro, e, fortuneze, egardante la sociala kunteksto en ica lando, ico aceptesas kom normalajo.

Kande on pensas pri la maniero segun qua kelka Franca entraprezeyi agas, onu ne povus kredar ke la lando esas tale nomizita Republiko. Esez tre prudenta kande

onu signatas kontrato por poshtelefonili ed altra komercaji. Mem Franca asekuro povas nur desfacile ristornesar : on expektas ke vu avizez pri ico tri monati ante la kontrato-cesigo; tamen, un monato ante la rinovigo-dato di onua kontrato li savigas da onu quante onu nun mustas pagar ed onu esas kaptita per ol. Me havis tala experiento dufoye kun AXA.

La Franca banki esas male jerata en la rurala arei, pro ke la plu multa de li havas tro poka employati. Me havas du Britaniana bankala konti e me konstatas ke esas multe plu facila simple retroprenar pekunio de la ATM. Fakte, ne esas vere necesa havar Franca bankala konto , quankam me opinionas ke simpla konto postala che La Poste, olqua anke furnisas to quo nomizesas Angle **Viza Card** (pagokarto), povas esar tre utila por pagar benzino ye tarda noktala kloko e por neprevidita urjantaji.

Esas multa avantaji vivar en Francia, e lo esas pro ica motivo ke plezas a me habitar hike. Onu ne subisas detrimenti pro dezirar vivar en rurala areo quale ico esas en Unionita Rejio pro ke en Britania onu bezonus spensar triopla preco por aquirar proprietajo e pluse on devus pagar alta imposti pro posedar mikra domo cirkondata per gardeno granda quale post-marko.

Ma me opinionas ke la maxim granda bonajo esas la indijo de atako, ita ataki quin on minacasas subisar mem en la maxim mikra urbi di Unionita Rejio, qui kustumale agesas da hordi de vaganta adolecanti, surhavanta kapuci celante lia vizaji, qui ne esas kapabla havar plu bona ideo kam terorizar la homi.

(1) : Parolesas hike pri homonimo dil famoza Novialisto/Idisto. Ica **James Chandler** publikigis ica artiklo en la buletino **Aquitaine Mail** lektata da Angle-parolanti habitanta Francia.

(2): **James Chandler** eroras, la Franci esas tre poka rasista koncerne la pelo-koloro, ma li esas poka acceptema por stranjera ed exotika vivo-manieri, e carelate la Angli esas plu tolerema. Ico instigas **James Chandler**, nejuste, kredar ke la Franci esas plu rasista kam la Angli.

(3):Itere **James Chandler** eroras, nam entote, Charles De Gaulle guvernis Francia nur dum dek-e-du yari.

DIPLOMACALA ACEPTO CHE LA KORTO DI HISPANIA

Nehabitata dal rejala familio depos la tempo di Alfonso XIII, la palaco di Oriento itere relateskas kun lua pasinteso. Ico duris dum la tempo di facinanta accepto por la diplomacistaro.

Esas dimezo. La turisti ekiras. La festala saloni dil palaco di Oriento riuzesas ye la servo dil rejo. Ye ica jovdio 12ma di januaro eventas hike, quale singlayare, la yarala accepto dil diplomacistaro. Ico esas splendidega ceno en tri akti, kun halbardieri pedvestizita per boti, surhavanta trikorna chapeli e tenante lanco en la mano. Ica spektaklo pleesas da la « Guardia Real » en kostumi nechanjata depos 1875; la dekoruro esas baroka segun la maxim pura stilo Karlo III; la speguli esas

ek orizita ligno, videblesas maestri-pikturi, kandelabri ek orizita bronzo e diplomacisti vestizita per kortala kostumi.

AKTO I GASPARINI-SALONO : (Segun la nomo dil Italiana arkitekto invitita da Karlo III por plubeligar ica palaco). Sur la muri dil anciena manjo-chambro on povas vidar brileganta silkaji reda, de la plafono pendas impoziva lustri ek kristalo. Vestizita per ceremoniala vestio, asistas e vartas la chefa ministro José Luis Rodriguez Zapatero e la ministro pri Exterlandala Aferi e Kooperado, Miguel Angel Moratinos, ilqua akompanesas da lua spozino. Lore, arivas rejo Juan Carlos, rejina Sofia e princo Felipe. La suverenino, qua vestizesas per robo ek satino e brodita denteli, surhavas koliaro ek delikata perli olqua ofresis en 1878 da Alfonso XII a lua spozino Mercedes kom mariajo-donaco. Oi esas un de la maxim bela koliari dil mondo. On komencas parolar.

La aktori intersalutas, intergratulas, interpresas la manui e kisas olti di la siorini. Multa manui... Pro ke kinacent invititi, ambasadisti, konsuli e legati prizentas homajo a la rejala familio.

AKTO II LA TRONO-SALONO : Sub la plafono gloriizanta la monarkio, qua piktesis da Tiepolo, la ceno di la diskursi komencas per la interveno dal nuncio papala, Sinioro Manuel Monteiro de Castro, ilqua esas la maxim anciena diplomacisto enofica en Hispania. Pose sequas la tre deziroze vartita diskurso dal rejo, qua deskriptas la precipua temi di la exterlandala politiko Hispana, nome : internaciona sekureso, lukto kontre la terorismo, demokratio e paco en la mondo « Sefarada (1) Domo kreesos lor la duadekesma aniversario dil starto di la diplomacala relati da Hispania kun Israel, same kam Araba Domo en 2006, en la skopo plufortigar la privilejizita relati da Hispania kun la Araba landi. »

LASTA AKTO : Giganta bufeto ofresas en la impoziva salono di la Koloni, t.e. la maxim granda chambro dil palaco, ye exakte 14 kloki. Lo esas la spektaklo-fino. La lasta restanta invititi livas la cenejo.

Sefarada (1) : La Sefaradi esas la Judi de Hispana origino.

Segun artiklo da Marianne Niermans publikita en la revuo POINT DE VUE (VIDPUNTO)

LA MISTERIO DIL OBLIVIATA VILAJETO

Rezumo di lo preirinta : En 1943 viro e lua spozino iras a la hemo di olda mortanta onklulo. Li arivas a stranja vilajeto ube lia onklo komencas naracar stranja event.

Decensante aden la komuna chambro, me trovis ica sioruli qui diskutis vivoze kun la lokala autoritatozi cirkum la desegnuri e la desfaldita mapi.

Me komencis dejunetar quiete sur tablo-angulo sen ke on atencez me, pose me preparis mea ledro-sako e mea markizo-palisi, skope esar pronta por departar.

S-ro Guérault men interpelis :

« Louis, ni ne iros a nia kustumala surterena laboro cadie. Me devas ankore diskutar dum instanto kun ica siori; plu tarde, ni parfinos la dokumentala laboro quan ni komencis pasinta-semane. Me ne plus bezonas tua helpo hike; e pro ke tu darfis promenar segunvole, me konsilas a tu irar a la direciono westala tra la boski.

Esforcez konstatar kad la tereno prizentus granda desfacilaji por traairigar la fervoyala lineo sude di la foresto di Rambouillet... Forportez repasteto e tua skisuri-kayero.

Agez senhaste, regardez; promenez...de-hike...til-ibe « ilu dicis per montrar a me sur la mapo du punti distanta de dek-e-du kilometri cirkume. « Retrovenez erste morge, ma precipue agez diskrete, e, parolante min laute, il adjuntis : » Ica ruranachi di hike esas tante postulema por vendar lia sulis ke me ne esus deskontenta facar mala stroko a li e proponar a la Kompanio min kustoza itinerario... Nun, departez rapide ! Segun tua respondo, me iros por vidar ipse la voyirado quan me montris a tu ».

Tre fiera pro la importanta komiso qua atribuesis a me, quik me departis a la indikita direciono dum siflar joyoze, icon me ankore memoras, nam la detali di ta jorno duras esar prezenta kun granda forteso en mea spirito :

« On perforos a li la sino »... ed altra militala kansoni dil Imperio-tempo quin mea patro prizis ankore kantar memore di la Granda Armeo, tala esis la melodii kantata da me.

En la klara cielo, la nevidebla alaudi semblis havar la sama vivo-joyo kam me. La tote florizita ruro esis nur agreableso, omnaloke la yuna verdajo nove vestizis l'agri e l'arbori.

Livinte la chouseo ye la unesma renkontrata voyala kurvo, me iris direte a la maxim obskura lineo dil tote proxima granda boski. Me sequis mea ombro ed iris a mea destino.

La oldulo klozis sua okuli, e, dum kelka instanti esis itere silenco en la chambro; vera silenco, absoluta silenco. Ni havis mem la stranja impresio ke ico ne esis la traurala « morto-silenco », qua esabus tote komprenebla apud ica viro qua travivas lua lasta vivo-hori, ma egardanta silenco, respektoza, quale olta da homi qui askoltas e vartas parolo. En ica mi-obskureso, la longa serio de lua memoraji defilis avan la klozita okuli di onklulo Louis.

Desquieta pro la longatempes duranta senmoverso di nia parento, me intencis sizar lua karmo. Kad lu divinis mea intenco per akuteso di lua percepti ? La centyarulo levitis lua manuo kom protesto-signo.

- No, me standas bone; me regardis mea pasinteso. Me ne naracos a vu la observi quin me facis pri la topografio di ta regiono. La bosko esis sat tufatra,

densa ed anke semblis a me ke lu esis vildoza. La sulo havis mikra inklineso vers la westo.

Me trairis la tota bosko e dejunis an lua limito bordizita per rivereto, trans qua me riacensis sur nearborizita tereno.

Ibe, ye la supro di ca rivo qua ofris nula serioza obstaklo a la konstrukto di fervoyo, me subite remarkis izolita roko stranje vaganta sur ita grasa tero tote indijanta minerali.

Lo esis la unesma geodezuala reperilo quan me havis la posibleso vidar depos la matino. La nova stabala mapo, recente publikigita, quan me disponis, ne mencionis lo. Do, me probis relevar hastoze la koordinataji di ol por situar oli sur mea kayero kande me konstatis, ye mea granda astoneso, ke la magneta agulo di mea busolo semblis indikar orientizo-difero kun la azimuto, ye -270° , olquan me sequis depos ita matino.

- Vu esis apud la Feini-Petro, kad ne ?! Similajo eventis a ni hiere dum la posdimezo !

- Quale ? Kad vu deskovris la sekretajo dil Petro ? lore klameskis nia ancestro dum ke il levetis su per apogar su sur sua kudi.

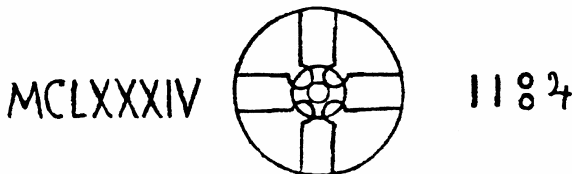
- Ma yes, mea onklulo, me dicis per false modesta tono. E, per kelka vorti, me informis lu pri nia exkurso dil preirinta dio.

La olda viro observis me kun stranja kuriozeso. Il esforcis por prizentar a me lua manuo valida olquan me teneskis.

- Esus (1), do, volis lo ! lu murmuris. Tu men askoltez, nam tale tu havos la expliko di ca misterio.

Esus (1) : Nomo di la Suprega Deo che la Druidismala religio di la Kelti.
(Duro sequos)

Tradukita de libro redaktita da Paul Bouchet - Inter-Kelta Arkidruido

TABLO DI KONTENAJO

Vorto dal redaktero	2
Kelka vorti pri la hinduismo	4
Ganesh e la lakto-miraklo.....	4
La Chiniana idioma divenas sempre plu sucesoza lerno-temo.....	7
On lektas « made in China » sur omna vesti.....	8
Demonozi e demonozeso.....	9
Saluto de la transa mondo.....	9
La konquestera reji di Sumer.....	11
Belus-templo o Babel-turmo ?.....	13
L'ILIADO da Homeros.....	14
Fenomeno di nia tempo : la gotikismo.....	16
Obskura poemi (gotika).....	17
La bona e la mala lateri di la vivo en Francia.....	18
Diplomacala acepto che la korto di Hispania.....	19
La misterio dil obliviata vilajeto.....	21

KELKA IDO-FORUMI

La precipua Ido-forumo, regretinde, nam ol esas poke interesiva, titulizesas :

<ido1isto@yahoo.com> . La mesaji ibe esas ofte tedanta e la jeranto dil forumo esas Novialista Idano, qua interesesas plu multe pri Novial kam pri Ido. Il ne savas animar ita forumo.

Ye klare plu alta qualeso esas la forumo :

<IdoCatalaOccitan@yahoo.com>. La jeranto di ca forumo skribas kelkafoye interesanta mesaji pri la singladia vivo, pri sporto e pri diversa temi. Ol ne esas nur en Ido, nam quale lua nomo indikas lo, on povas anke sendar mesaji en la Kataluna ibe. En ica forumo senteblesas ulo de la mediteraneala kordiala varmeso.

Por la novici qui volas ameliorar lia savo di nia Idolinguo, esas konsilinda Adherar : <ido2lerneyo@yahoo.com>. Politikumado ne esas rekomendata che ica forumo.

La politikumado anke ne esas rekomendata che la forumo :

<ido3stab@yahoo.com> qua guidesas da me. Me esforcas havar bona kulturala nivelo kun traduki dil Odiseo da Homeros e di guidlibro pri Kretia qui aparas tempope folietone. Me publikigas ibe preske singladie IDALA JURNALETO.

Se on esas kurioza, on povas trovar tote diferanta forumo, qua ne esas guidata da movadala Idisto e di qua la tituli di la rubriki esas en mala Ido, ma la mesaji ibe esas en korekta linguo. Yen la adreso di ca forumo :

<ido4disto@groups.msn.com> .

INTERRETALA REVUI

Editerio Krayono editas la interretala revuo ADAVANE ! di la Ido-Societo Hispana, ta revuo aparas ye singla duesma monato. Olu esas trovebla che la sequanta adreso : <www.publikaji.tk>.

Ultre lo, che ta adreso on povas lektar interretala edituro di KURIERO INTERNACIONA qua havas un trimestro tardeso kompare a la surpapera edituro.

Anke samaloke on povas trovar komenco di Biblioteko virtuala kun kelka Idala librete enretigita che la supre mencionita adreso.